

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 A' TSASZARI ÉS KIRÁLYI FELSEG' KE-
 GYELMÉVEL.

Indúlt Bétsből 6. Februariusbann. 1798.

Verona, Jan. 23-dikánn:

Végezstre bé-töltettek ezen nagy városnak kívánságai. Tegnap' dél előtti 11 óra tálybann harang-lzó és a' népnek örvendetes kiáltozásai mellett, szép renddel, valmi 3000-rig való Auszriai katonák ide is bé-maschérozának. Meg-érkezhén az ő közelgetéseknek híre, Frantzia Generál *Baragnay-d'-Hilliers*, a' vezérlése alatt lévő Frantzia sereget a' *Bra* nevü piatzra ki-rukkoltatta: maga pedig az alatt a' Cs. Királyi sereg' vezérének Gen. Kerpennek elibe lovaglott, és ötet közöntötte. A' Frantzia katonaság két sorba álván, a' Császáriak közöttök rukkoltanak-bé a' piatzra; mellyel a' Frantziák a' városból ki-maschéroztak. Mig a' Kasármák ki-takarittatnak, a' városiak' házaik-

L

ba szállítottak-bé katonáink. Gen. Kerpen' és tisztjeink' számára, olyan asztal adatott akkor délbenn, a' melynél 80 személyek ültek. A' város egészszén meg volt akkor és a' következő két este, világosítva. Ma *Te Deum* énekeltetett a' Kánonikusok' templomábann. —

Velentze' várofsábann az eddig provisorie fennállott Kormány-szék' helyébe, egy *Anlico Governu Centrale Provisorio* (Provisorium Centrale Gubernium Aulicum) állittatott-fel; a' mely tegnap ezen dolog felöll egy Hirdetést tévén közönségessé, mint *Præses Cavaler Delphino*, és mint Tanátsosok a' következő 9 tagok irták alá neveiket: Gróf *Bujodics*, *Abbate Signorettri*, *Spada*, *Fontana*, *Marconi*, *Pisani*, *Leonhard Justinian*, *Mocenigo*, és Gróf *Gavagnin*.

Dalmatziai Primás és Velentzei Patriárcha *Monseg. Friderico Giovanelli*, régen Spanyol ország-bann Velentzei Követséget, és most utóbbszor S. Marcói Procuratorságot viselt *Francesco Pesaro*, továbbá, előbb Konstantzinápolybann, és az utánn Bétsbenn hasonló Velentzei Követi méltóságbann volt, így szintén Damatziai volt *Proveditor Andrea Quarini* és Pétersburgbann volt Velentzei telyes hatalmu meg-bizott *Minister*, 's-az utánn Bétsbenn volt Velentzei Követ *Nobili Giovanni Pietro Gri-vani*, Felsőges Urunknak önként való kegyelmes indulatja szerént, Cs. Királyi valóságos Titok Tanátsosokká nevezettek.

T ö r ö k O r f z á g.

Konstantzinápolyból, Déc. 15-dikénn: — „

„ Itt Nov. 26-dikánn nagy Diván tartatott a' Császári Udvarnál, a' melyen a' Kapitány-Baschánn, a' *Ministrenkenn*, néhány *Ulehmákonn*

kivül, néhány főbb Jantsár tisztek is jelen voltak. A' tanátskozás 7 oráig tartott, és egyedül csak a' *Passavand-Oglu'* ellenn való kézületeket illette, a' ki annyira meg-rebellisedett már most, hogy a' Császárhoz egy ki-nyilatkoztatást küldvén, nem félt azzal fenyegetőzni, hogy ő *Adrianopolis* ellen 40 ezer emberekkel maschérozik. — Jan. 28-dikán is tartatott ugyan ezen dologra nézve egy Diván, hanem már most csak a' Ministerek voltak benne. Az ólta hallatik, hogy a' Dunánn fel-felé evezendő hajós seregnek *Inge-Mehemed-Begh* neveztetett vezérévé; 's-hogy az a' *Kul-Kiajasi*, a' kiről a' közelébbi ujtságunkbann irtunk volt, 10 ezer Jantsárokkal küldetett légyen vízfzra a' Rébellisek ellen, a' vélek tsatázó hív Baschák' segítésére. —

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„Egy szóval már most mindent elő vett a' Porta (ezeket olvassuk egy más levélből) a' mi eszközül szolgálhat a' *Passavand-Oglu'*, vagy mint ezen levélbenn neveztetik, a' *Pasman Csoghly'* harapozó lépéseinek meg-gátolására: hanem ugy látzik, hogy, már *Várna* és *Sophia* is az ő kezében lévén, késötskére vétetődnek ezen eszközök elő. *Csoghlynak* sok követői vagynak. Hallatik, hogy a' *Seresi Bascha* is 20 ezer emberekkel akarja magát *Philipolis* mellett véle öfzfze tsatolni. Az Albániai Bascha is minden igyekezettel azon lenni hallattatik, és teszi a' kézületeket, hogy a' *Csoghly'* pártosaival egyesülve dolgozhassék a' hív Baschák' seregei ellen. —

A' mi a' kereskedéft és a' Konstantzinapoly felé utazó kereskedőket illeti, ezeket minden módon bíztatják a' Rébellis Baschák, hogy félelem nélkül folytathatják útozásait; söt késérőket és bátorságra szolgáló leveleket is ígérnek nékik. Hanem, hogy mennyire terjedjen-ki az ő oltalmazások, erről nem tudhatni bizonyost, mivel nem igen hallatik, hogy a' *Belgrad* felöll Konstantzina-

poly felé kereskedni szokott emberek még eddig a' Rébellisek' biztatásainak hasznát venni meg-pro-bálták volna. Konstantinápoly felől pedig most is bövséggel érkeznek a' portékák. —

„Azt a' *Pasmau Csoghlyt* olyan embernek írják-lenni, a' ki az ő kedves maga-viselete által a' mer-re meg-fordul a' Török tartományokban minde-nütt örömmel hozzá adják, és követésére ajánlják sokak magokat. —

Belgrádba már 2 Baschák érkeztek-bé a' Vár oltalmazasára. *Cassem* Bascha Jan. 22-dikénn ér-kezett-meg 2000 emberek helyett 120 emberrel. *Bosna Valesin*, vagy a' Bosniai Kormányozó is 10 ezer emberekkel készül bé Belgrádba. — A' Se-mendriában magokat el-sántzolt 550 Rébelliseset, 5000 hív Törökök ostromolják Izarozonn vizen, es már 8 napja, hogy hanyják bé reájok a' Bom-bikat. —

A' fel-fegyverkezve széljel járó Keresztény Tö-rök jobbágyok közül némelyek, 4 ember-fejeket és 4 embereket hoztak Jan. 23-dikénn Palsarovic-ból Belgrádba, kiket haladék nélkül meg-ölette-tett a' Bascha. Kettejek Keresztények lévén, eze-ket fel-akasztatta, a' más kettőt pedig, a' kik Tö-rökök voltak, özfize daraboltatta.

A' Rénus' Mejjékeiről.

Nevezetesnek tartatik a' következő Alsó Ré-nusi, Jan. 18-dikénn költ tudósítás: — „

„A' Rénus bal partján lévő *Prussus Geldria*, Jan. 17-dikénn a' Frantzia Respublikával forma szerezni özfize-tsatóltatott; Szabadság-fa plántálta-tott, és ezen özfize-tsatolódas ki-hirdette-tett. Egyan ez a' tudósítás mondja, hogy a' Prussus

Demarcations-fegyveres seregek, *Brema* felé fogtak légyen, hogy ezen várost a' vidékeivel együtt el-foglalják. — Hogy a' Rénusonn-túl fekvő Prusus tartományok' lakótsai Jan. 13-dikán a' Frantzia Respublikához való hívségnek hitét le-tenni kénytelenítették, más levélből is olvassuk. — A' 16-dik *Lajos'* halálának emlekezete'-napja Jan. 21-dike, molli *Máintzbann*, *Worsbann*, és *Fraankenthalbann* is meg-innepeltetett.

Manheim körül kedvetlen dolgok folytak közlébről. Jan. 25 dikénn t. i. egy Frantzia Generál-Adjutáns egy levelet hozott-bé ide a' Vár-Komendánshoz, a' melynek a' volt a' foglalatja, hogy Divisions-Generál *Ambert*, a' *Rénus'* bal partján *Manheim* által-ellenben lévő ugy nevezett *Rénusi-sántzot* a' hozzá tartozó töltesekkel együtt, a' Fő Vezér *Hatvi'* nevébenn a' Frantzia Respublikának által adattatni kívánnya. Ennek a' Frantziák' fol-kivánásának fontos és váratlan következesi lettek. A' Vár-Komendáns, a' ki ezen dologbann Felsőbb rendelés nélkül semmi lépést nem tehetett, mingyár Kurirokat küldött *Rastadtba*, *Münchenbe*, és *Friedbergbe*, és a' Frantziáknak is jelentést tett ezen környülállások felöll. A' Frantziák semmi valóst nem küldöttek ezen jelentésre; hanem az ő elő-posztjaik' vezére *Gen. Oudinot*, és a' *Rénus'*-sántzának Komendánsa *Oberstlieutenant Karg* között volt még az nap' dél után valamely együtt való beszélgetés, a' melynek mindazáltal semmi jó kimenetele nem lehetett, mivel-hogy tsak hamar az után a' Frantzia Huszárok a' santzokig elő vágatván, a' palisadokat szabadalni kezdték, és más egyéb ellenségeskedéseket is tsínáltak. Estvéli két ora-tálybann egy ágyulövés tettettvén, ennek hallására egy valami 6 ezer emberekből álló Frantzia sereg minden oldalról közelíteni kezdett a' sántzokhoz. Az örző

130
sereg itt 4 Palatinátusi Birodalmi Contingens Kom-
paniákból, és 80 Münsteri Lovasokból állott. A'
szómzéd falukbann valami kevés számu Franko-
niai Vadászok voltak szállásokonn, a' kik a' sán-
tzoktól el-vágattatván, el-fogattattak. A' sán-
tzoknak vivásához azonnal hozzá kezdett a' Fran-
tzia sereg. Egy tizt ki-küldetett egy Dobosfal a'
Frantzia Komendánshoz; de már nem érkezhett
hozzá a' követséggel. Néhányszori próbák után
bé-verekedtek végre a' Frantziák a' sántz' bal szár-
nyába, mig az alatt, nem tudhatni hajókonn-e',
vagy egyéb utakonn, egy más Frantzia csoport a'
háta-megé került a' sántznak, a' hidat el foglalta,
és így a' sántzbann lévő őrző seregnek vízszá-
menő útját is el-fogta, hanem egy részetskéje en-
nek egy ágyuval és egy munitziós szekérrel tsak-
ugyan keresztül vágott, és a' Rénus jobb partjára
által vette magát. *Merzen* nevű Kapitány okos
és bátor maga-vifeletének tulajdonítja, hogy az
emlitett őrző seregnek által-jött részét nyomban
követő a' Frantziák, *Manheimba* is bé nem nyo-
multak. Már 8 volt az óra, midönn lassan-lassan
helyre kezdett állani a' tsendelség. A' Frantziák
közül néhány százak a' Rénus' jobb partján mar-
adván, a' híd- és a' *Manheimi* Rénusi kapu-között
posztokatt állítottak-ki. Ilyen állapotbann marad-
tak a' dőlgek Jan. 26-dikánn dél utánni 2 oráig,
a' midönn a' Frantziák a' Rénus' jobb partjáról
a' balra egyezés szerént által takorodtak, hanem a'
hídann még ekkor is hagytak egy posztot. Végre
27-dikbenn ezt is el-vitték a' hidról, a' mely el-
bontatván, a' víz jobb partjára által takaritatott.
— A' sántznak vivása alatt még *Manhaimba* is sok
Bombik rebdestek-bé, és kárt is tettek némely ép-
ületekben. A' Frantziák' vesztése az ostrom alatt
valami 300 emberekre tétetett. A' hozzájuk esett
hadi fogjok, a' kiknek száma 500 emberekre, és
15 tiztekre számláltatik, és a' kik között volt
Oberstlajnant *Karg* is, már el-botsáttattak, A'

nyeresége a' Frantziáknak 50 lovákból, 3 hat fontos ágyukból, és 4 munitziós szekerekből állott.

Hogy *Ehrenbreitstein* várának erőszak által lejendő el-foglalására is tennék a' Frantziák a' kérészületeket, hallatik és iratik."

A' Frantzia Követség *Rastadt*bann, megtette Jan. 17-dikénn az első fontos lépélt a' békefésre, a' mely abból állott, hogy annak első fel-tételét, mint a' békefésnek fundamentomát, egy Conferentzia' alkalmatofságával a' Császári Követ' elibe terjesztette. A' fel-tétel a' volt, hogy a' Rénus' vize hátoroztatsék és ismértetsék ezen-túl a' Frantzia Respublika: és a' Német Birodalom-között való határnak. — Gróf *Metternich* megígérte a' Frantzia Követségnek, hogy elibe fogja a' dolgot a' Birodalomi Deputátziónak terjeszteni, és annak határozását meg-értvén, azt is haladék nélkül közleni fogja a' Frantzia Követséggel. — Egyszersmind arról is jelentélt tett Gróf *Metternich* a' Frantzia Követségi tagoknak, hogy az ő telyes hatalmok tsak az alkudozásokra terjedne ki, nem pedig a' békefés tökéletes meg-kötésére-is; melyre nézve szükséges vólna, hogy szélesebb telyes hatalmat kérjenek magoknak. Erre azt felelték a' Frantzia Bízatosok, hogy ök már tudósittattak a' felöll, hogy ez az egész telyes hatalom is kevés idő alatt meg fog hozzájuk érkezni. —

Mind ezek utánn Gróf *Metternich*, a' Jan. 19-dikénn tartatott Birodalmi Deputátziónak ülésében

mint Præses leg előbbfőz foglaltván helyet, a' Frantzia Követség' ki-nyilatkoztatását a' Deputatziónak elibe terjesztette. — Mi lett a' dologról a' határozás, még ez utánn fogjuk bizonyosan elvárni. Némely közönséges levelek fzerént olyan feleletet adott a' Deputatzió irásbann a' Frantzia Követségnek, hogy a' Rénus' bal partjának általengedésére reá nem áll; és ez, a' Rénus' bal partján lévő Német Fej-delemségeknak, a' jobb partján eső Secularizálások által véghez nem vitethető: melyre nézve tegyen más projectomot a' Frantzia Követség. — Így van-e' ez? és ha így van: mi némi további ki-nyilatkoztatást tett reá a' Frantzia Követség? — várjuk-el.

F r a n t z i a O r f z á g.

A' Törvény-hozók egy idővel ez előt Commiszióra bizták volt annak projektalását, hogy milyen lábann álljon az utánn a' Frantzia tábor. Ezt a' projectomát a' Commisziónak az Öt-fázak' elibe terjesztette közlebről Gen- *Jourdán*. A' projektom' veleje ez: — „Két-féle legyen a' Frantzia katonaság, u. m: *Regularis* és *Segítő* sereg. Az, önként-vállalkoztakból: ez minden Frantzia Hazaflakból' álljon. Ebbe minden Frantzia bé-irattatva légyen, és békeféség' idejénn 18-tól fogva 20, háboru idejénn pedig 18-tól fogva 24 ezteendősköráig, az első szollittatásra tartozzon elő állani; hanem ezen segítő-katonaságból egyfzersmind örökke tsak 100 ezer emberek légyenek szolgálat-

bann, Az önként-vállalozottakból álló Régularis katonoság, rész szerént a' segítő seregből, rész szerént az olyan fzemélyek közzül állittasék özfize és pótoltasék telyes számra, a' kik bizonyság-leveleket tudnak jó magok-viseletiről mutatni. A' Regulárisok' szolgálatjának efsztendeje a' gyalogok között 4, a' lovasok között pedig 6 efsztendő legyen. A' segítő sereg soha ne gyűljön táborba, és ne legyen Fő Komenderozója. Egy Frantzia Hazafi sem lehet katoná-tifzt, míg a' Regularis önként-vállalkozottak között, vagy mint al-tifzt, 3 efsztendőt nem szolgált. Innét ki-vétettetnek az 'Agyuzók és Indzsinérek,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Az a' minapl javaslása a' Directoriumnak, mely szerént annak dekretálására próbálta venni a' Törvény-hozó Tanátsokat, hogy mind azok a' hajók, a' melyekenn Anglus portéka találtatik, akár kinek a' záflója alatt evezzenek, ha el-fogattathatnak, törvényes prédáknak tartásának; és hogy a' Frantzia kikötő-helyek mind azok előtt a' hajók előtt, a' melyek ide való jötökbenn valamely Angliai vagy Angliához tartozó kikötő-helyben is meg-fordultak, bé-zárattásanak: az Öt-százak' Tanátsábann már helybe-hagyatott és dekretáltatott. —

H e l v é t z i a.

Az *Arani* Diéta, ezen ország' közönséges ügye felett még folytatja a' maga' tanátskozásait. Egy ré-

54
sze a' Deputátusoknak, a' külső és belső veszé-
lyek' fenyegetődzései között is az eddig fenn-ál-
lott Constituziónak meg-tartásánn iparkodik; a'
más része, az idő- és a' környülállások- által va-
ló szorongattatásnak engedven, egész Helvétziát
Demokratikai lábra állítani akarja: így foly az
egyenetlenség; és a' Revoluzió a' Kantonokban
egyenként megyen tovább-tovább. — „

„Báselbenn már véghez ment egészfen. Itt a'
Tanátsbann az a' projectom, hogy a' Parafzt Rend-
nek telyes Polgári jusok engedtesenek, még a'
mult Decemberbenn indulatosan vizsgálva-vettetett
volt; de éppenn ez a' vizsgálva-vetés, és az ennek
alkalmatosságával közönségessé tétetett irások,
még nagyobbra vitték a' falusi nép között a' buz-
gásokat. Minden felé öfzfe tudólások estek a'
Kanton' lakosai között, és fenyegetődző lépések
szemléltettek. A' Bási Tanáts látván a' veszé-
delmet, mérséklett princípiumok szerént kezdett
a' dologhoz nyulni. Meg-engedte, hogy egy Cen-
trális-Klúb nyittatódjék: a' hol mind két pártnak
fejei öfzfe gyülekezvén, a' közönséges ügy felett
jó indulattal való tanátskozásokat tartottanak.
Egyszersmind a' vidékre is Deputatusokat kül-
dött-ki a' Tanáts, hogy a' nép' hajlandóságát pu-
hatolják-ki, és ötetsendesítsék. Hanem a' rofz,
még mind ezekkel is tsak rofzszabb lett; a' táma-
dás valósággal ki-ütött; a' Tanáts kéntelennek
szemlélte lenni magát, hogy a' ki-küldött Depu-
tatusokat vizsgálva hivatván, ő helyettek egy *Legrand*
nevü igen meg-világosodott embert küldjön-ki.
Ezt a' *Liesthal*bann egész el-ragadtatáfsal fogadták
a' lakosok. Az ő Commissiójok pedig egy jelen-
tést közlött Jan. 13-dikánn *Legrand*dal, a' mely-

benn olyan ki-nyilatkoztatás tétetik a' lakosok' nevébenn: hogy ők ugyan ez után is Helvétusok, hanem Democraticus Helvétusok akarnak maradni. *Legrand* ekkor öfzfeze hivatván a' népet, kérdezte, hogy azt a' Commissiót, a' mely az említett jelentéit a' lakosok' nevébenn ő néki által adta, meg-isméri-e egy ilyen lépésre elegendő hatalommal fel-ruházotttnak lenni, és az ő tölle tétett ki-nyilatkoztatás mellett, meg akar-e' maradni. A' lakosok minyajon fel-kiáltottak, hogy igen-is! a' mellett maradnak.— Elő adatván a' dolog a' Bási Tanátsbann, ez ujjanton két Deputatusokat nevezett-ki, hogy őket a' Kánton' más vidékeire küldje olyan tzállal, hogy a' nép' akaratját ott is tanulják-ki. Hanem a' dolognak ki-menetelére figyelmező lakosok az e'-féle eszközöket igen késedelmeknek találván lenni, a' Tanátsnak a' maga' kétségeiből való ki-vétettetődése végett, Deputatusokat küldötenek-bé magok bé-Báselbe, a' mely az ő nevébenn egy Infántziát adott-bé a' Tanátsnak, arra kérvén ezt szives hívséggel, hogy ne késedelmézne tovább a' népnek a' maga eredeti és régi julsait vizsgálza adni. — A' Tanáts ehézképpelt azt végezte Jan. 17-dikénn, hogy egy 30 személyekből álló Commissiót állittson-fel, a' kik közzül 15 városiakból, 15 pedig falusiakból álljon, azt utasítást adván ezen Commissió' olibe, hogy minden nehézségeket hallgafson-meg, és készítzen egy Conflituziót is. — A' *Liestbali* lakosok, ugyan ezen naponn Szabadság-fát ültettének, a' Helység' régi Zászlóját széljel szággatták, és egy három színü ujj Zászlót szurtak helyébe. A' következő éjjel a' Vidék' Kapitányának lak-helyit a' *Vallenburgi* kastélyt meg-gyujtották, de azzal az előre való hozzá-készüléssel, hogy a' benne találtató mobiliákat előbb bátorságos helyre hordották. Azonban olyan hír terjedvén, hogy a' Bernai Ország-ló-szék katonaságot akarna indítani *Básel* felé, hogy az ut lévő Tanátsot védelmeztelje, erre a' hirre

valami 3000 parafzok készülni kezdettenek, hogy a városba bé-szálljanak. Ezen mozgását a népnek a Tanács jó idején meg-értvén, egy *Schmied* nevű Lircnciatust a parafztsághoz ki-küldötte, a ki őtet arra vette nagy bajjal, hogy nem maschérozott-bé a városba. — A Revolutzió azonban nagy sebességgel széljel harapozott; mindenütt Szabadság-fák állittattanak-fel; és a nép a vízfizta kívánt és kért jusza, maga élni kezdett. — Azonban még mind ezek meg-lehetős tsendefséggel törtétek ilyea formán, és az adó-fizetés ez alatt is hivségesenn folyt. Hanem végezetre néhány száz falusi-emberek Básel városába is bé-mentenek, hogy a Polgárokkal atyafiságot formáljanak, és itt benn is Szabadság-fát állítsanak-fel, a melyre végezetre a Tanács is reá állott. A Szabadság-fa fel-állittatódásának ceremoniái Jan. 21-dikére voltak határoztatva, és 20-dikbann irták Báselből, hogy ezen Kántonnak Revolutziója már akkor egélzfzen véghez ment volt.

A Bernai Tanács keményebben viseli magát a régi Constitutziónak védelmezésében. Közeléb-ről azt kívánta nevezetesenn a *Pays-de-Vaud* vidékeinn, hogy minden lakosok a következő esküvés-formát tegyék-le: — „Esküzföm, hogy az Istenhez, a Hazához, és ő Excellentiájokhoz a mi *Souverain*ünkhöz, hiv léfzek.,,

Ezen esküvés-formának le-tétele, Jan. 10-dikénn a *Pays-de-Vaudhann*, néhány helységekét ki-véve, minden Elölljárók és fegyveresek által meg-esett, és más nap' ilyen Meg-hívást intézett a Bernai Tanács a Helvétusokhoz: — „

„Ébredjetek-fel Helveziának fia, ébredjetek-fel! a Haza vezedelembenn vagyon. Régen élték annak a békéségnek édes tsendefségével, a melyet a ti boldogult vitéz atyáitoknak hátra

hagyott hire-neve és ki-ontott vére, szerzett nék-tek: ők nyughatatlankodva néznek-le ti-reátok, várván, hogy valyon az ő vitéz tselekedeteikre, valyon az ő fiaiknak-való-neveztetésre, méltók vagytok-e? ők érettetek viaskodtak; hogy ti szabadon és tsendesen élhelfetek, magok jó szívvvel meg-haltanak; lok vérbe és lok pénzbe került az, hogy ti az utánn a' ti békefséges fedeleitek alatt és elő-fáitok' árnyékábann magatokat ki-nyugodhattátok, és el-aléit szüleitek s-feleségeitek-mellett, gyermekeitektől körül-vétettetve, a' téli estvéket kedves foglalatofságokkal, befélgetésekkel, gond nélkül tölthetitek, és a' vig nyári napokbann mezei termésöiteket bé takaríthatjátok. Nékiek köszönhetitek, hogy bármaitokat szaporíthathattátok szántó-földeiteket mivelhettétek, és ösi vagy onnyaitokat halmozhattátok, minden áttól való félelem nélkül, hogy, mint lok más népek szenvedni kén-telenítették, munkaitoknak és szorgalmatofságaitoknak gyümöltseit a' ragadozó indulatu és könnyörületlen soldosok által el-hordattatni szemléljétek. A' mi Eleinknek bátorsága és vitézsége, kiknek emlekezete a' mi sziveinkbenn örökké áldott legyen, az ilyen el-nyomattatásoknak véget vetett; nékiek köszönhetjük az embereknek azt a' leg nagyobb szerentséjét, azt az egyetlen-egy és valóságos szabadságot, hogy nem szabadatetzés, és tsupa indulat, hanem közönséges, bölts, mindenekre nézve egy forma kezeink között lévő, mindenikünk-től ismértető törvények szerént igazgattatunk, olyan törvények szerént, a' melyek a' szegényeket a' gazdagok ellen, és a' gyengéket az erőfsek ellen védelmezik, és olyan Elöljárók által, a' kik az Istenhez való hitnek le-tétele által kötelezik magokat ezen törvényeknek fenn-tartatósakra, a' melyeknek egyen-egyen magok is, mint a' leg kissebb a' nép közzül, ugy alája vagynak vettette. Most már kedves Attyánkfiak! most hasonlittsátok öfzfze a' magatok boldogságát más némely népek' inségé-

vel. Ti tehetősebbek, tekintsetek javaitokra, tsi-
nos házaitokra, mezeitekenn legelő számos bar-
maitokra, faluitokbann lévő jó ruháju és vidám
ifjaitokra; és ti szegények, nézzetek arra a' sege-
delemre, a' melyet a' gazdagabbaktól, a' Közön-
ségektől, és az Elöljáróktól vesztek, a' kik azért
kiméllenek, hogy néktek adhafsanak. Ha olykor
egyenetlenségek támodnak közöttetek: hire biz-
zátok örömelebb azoknak el-igazítását: egy nem
tanult' és tapasztalás nélküül való emberre-e? vagy
pedig inkább arra, a' kinek jó neveltetődése volt,
magát a' foglalatofságokbann gyakorolta, törvénye-
inket gyermekségétől fogva olvasta, és a' ki al-
kalmas arra, hogy tudományai által titeket taná-
tsoljon, és egy tekervényes processusbann az iga-
zat és egyenlőséget, a' hamiságtól és tsalárdságtól
meg-külömböztetse? Már ha azt is meg-gondolját-
ok, hogy az ilyen fő-béli tehetségeknak meg-szer-
zésekre iök költségek, és az életnek leg szebb ifju-
elztendei kívántatnak, magatok által látjátok, hogy
éppenn olyan kevésbé lehet minden ember alkal-
mas a' Bíroságra és parantsolásra, mint a' milyen
kevésbé lehet jó mestér-ember valaki; ha nem ta-
nulta a' mesterséget. — Továbbá, ha nehézségeitek
volna, ha egy más között ellenkező vélekedésbenn
volnátok: meg-szenvednétek-e'. hogy olyan idege-
nek szabjanak néktek, Helvétusoknak, olyan Hé-
rosok' maradékainak, a' kik akkor, mikor min-
den más népek a' tudatlanság' és rabság' járma-
alatt voltak, ezen szabad Státust már akkor meg-
fundálták volt, törvényeket elötökbe, 's-szokásai-
tokat meg változtatsák? Most a' veszedelem min-
den boldogságotoknak egyszermind való el-veszté-
sével fenyeget benneteket. Ha idegen ellenséget
batsátotok határjaitokra: házaitok ki-prédáltat-
nak; feleségeitek, leányaitok, kisdedeitek, bar-
maitok, szelidség nélküül való katonáknak tétetöd-
nek-ki; szemeitekkel kéntelenítették nézni, mi-
tsoda méltatlanságok követtetsenek-el azokonn, és

mint fosztásatok-meg töllök. Az eddig való rendes adó helyett, száma nélkül való ujjakat tartoznátok fizetni. Meg-engedhetnétek-e', hogy eddig való Isten-tiszteleteitekben meg-akadályoztatásatok, és templomaitok a' harangoktól megfosztattásának? Mit? Hát azoknak szokott hangjai, ne izogálhassanak-e' többé. a' ti innep-napjaitoknak, a' ti könyörgéseitek' oráinak, és munkáitok után való estvéli-nyugodalmatoknak, jelt-adó eszközüül? És tégedet Nagy Isten! atyáinknak Attya! ne tisztelhetnék mi azonn a' módonn, a' mint ők tiszteltenek; szent szavaidat ne halgathatók többé a' te fel-szenteltetett szolgaidtól? Mely idők! mely gyalázat! Attyánkfiak, Barátaink, Helvétusok! meg-gondolhattok-e' egy ilyen inséget íszonyodás nélkül? De nem: a' mi népünk' Istene vigyázni fog reánk, &c. —

Egy más Bernai levél, Jan. 14-dikénn: — „

„Itt ilyen Híradást tétetett az Országlo-szék közönségessé: — „A' Bási Püspökség' azon részének, a' mely mind ez ideig a' Helvétziai Szövetség' neutralitásába volt bé-foglaltatva, és valósággal a' Helvétus' határonn belöll esik, a' Frantzia seregektől történt el-foglaltatódása, a' közelébb fekvő Bernai és Solothurni Státusoknak arra adott alkalmatosságot, hogy határjaikat fegyveresekkel rakják-meg. A' Bernai Országlo-szék a' régi bé-vett rendtartások szerént meg-hivta a' többi Szövetséges Kántonokat a' Haza' segedelmére, és az ő boldogságának meg-öriztethetődése felett való tanátskozásra. A' Zürich, Lucerna, Uri, Schweiz, Unterwalden, Freuburg, és Solothurn Kántonok' Státusai, már küldöttek is bölts és egyenes indulatu embereket, a' kik által olyan ki nyilatkoztatást tétettek, hogy ők a' Bernai Kánton' ügyét, a' magok ügyének nézik, és néki minden erejekkel segítségére léfznek. Sok Tiszti-szé-

kektől és magános Közönségektől is érkeztenek a' Bernai Ország-ló-székhez olyan biztató tudósítá-sok, hogy a' Haza' régi Conflituzióját ők is ké-szek vérekkal és pénzekkel védelmezni, &c., — Itt elő hozattatnak a' Bernai Ország-ló-széknek ezen Hiradásában, az említett közönségeknek le-veleikből némely ki-fejezések, a' melyekben t. i. azoknak, a' Bernai Ország-ló-székhez viseltető haj-landóságok ki vagyon nyilatkoztatva. — A' *Bleyen-bachi* Közönség p. o. így fejezte-ki magát: — „Ha a' Haza meg-támódtatik: él még a' *Bleyenbachi* Kö-zönségbenn a' Helvétus bátorság. Gyalázatunkra szolgálna nekünk az, ha az öseinktől szerzetett szabadságot el-eryélni szemlélnök; 's-ha azt kel-lene szemlélnünk, hogy az idegenek miként vi-szik-el gyermekeinket és javainkat, miként teszik szolgálkává fiainkat, &c.

Bernából, Jan. 19-dikénn: — „

„Itt nagy tüzezséggel tétettnek a' hadi ké-születek. A' pénz-verő mihelybenn éjjel-nappal verik a' pénzt. Minden hadi készületek használha-tó állapotba helyezettettek, &c.,,

A' Pays-de-Vaudból, Lausannéból Jan. 24-dikénn: —

„Itt meg-esék a' Revoluzió vér-ontás nélkül. A' Szabadság-fa fel-állittatott, és a' *Pays-de-Vaud* ezen-túl Lemána Respublikának neveztetik, a' Ge-nevai Tórol, melynek *Lacus Lemanus* a' régi neve. *Geneva* mellett egy Frantzia tábor áll védelmünk-re, abbann a' történetben, ha a' Bernaiak valami ellenségekedést kezdenének ellenünk. — (Hogy állhasson-meg ez a' *Lausannei* tudósítás a' feljebb elő hozott Bernai levelekkel, a' melyek azt irták, hogy a' *Pays-de-Vaud*' lakosai Jan. 10-dikénn fegy-verbe-öltözvén, a' Bernai Ország-ló-szék' hivségére mind meg-esküdtének, és tsak vagy három hely-ségek kívántanak gondolkodásra való időt? bajos meg-magyarázni, ha tsak onnét nem, hogy ez a' *Lausannei* levél, a' ujjabb.)